

om at faae Oplysning om Betydningen af § 28 paa Finantsloven, en saa stor Vægt, thi jeg havde virkelig ikke troet paa Muligheden af, at der kunde af Ministeriet fremsættes et Forslag af den Bestaffenhed som dette; blev det nemlig sat ind paa § 28 i Finantsloven, er det vist, at denne Paragraf vilde vende op og ned paa hele den finansielle Stilling. Et saadant Forslag — jeg holder mig altsaa her til Tanken, til den i Forslaget anerkjendte Tanke — et saadant Forslag er fremsat af den samme Finantsminister, der trækker Loug med os paa Kompensationspørgsmaalet om, hvorvidt Staten kan afse en Million Kr. eller ikke. Det er en forbausende Illustration til hele Kompensationspørgsmaalet. Han vil maaste saa sige: Ja saa har jeg jo saa meget mere Brug for alle mine Toldindtægter, naar jeg har saadanne Udgifter i Baghaanden, men der rækkes jo her ikke vidt, hverken med 1, 2 eller 3 Millioner, som vi hidtil have ført Striden om, de stoppe snart op, og Spørgsmaalet bliver da, hvorledes kommer Dækningen? Ja efter det Princip, som er raadende i vor Stattepolitik, i vor finansielle Politik, ville vi altsaa være henviste til Toldvæsenet. Det vilde være en Forhøielse af Toldafgifterne, som der maatte gives Anvisning paa, og de Herrer ville se, at denne Udgift paalagt Tolden alene repræsenterer en Forhøielse af denne af 50 pCt. At man nu saa let overhovedet kommer ind paa at give disse uhyre Anvisninger paa Statskassen, det ligger, det kan jeg ikke noksom pege paa, i den Stjæbhed, i den Usundhed, som er tilstede ved, at vi have en saa overfyldt Statskasse. Der er et gammelt Ord, som siger „det er let at faae Sag med en fed So,“ og der er Noget i det, thi man vilde ikke saa let og saa løst henkastet komme med enorme Anvisninger paa Statskassen, naar ikke Tankgangen havde bugget sig deri, at der var Noget at tage af, at det ikke behøvedes at spare. Da er det en naturlige Finantspolitik at sige: der er for mange Penge i Kassen, saaledes at vi ikke vide, hvor vi skulle anbringe dem, lad dem vende tilbage dertil, hvorfra de ere komne, og det paa en Maade, hvorved de ogsaa finde deres naturlige Anvendelse, gennem en Sattereform. Men jeg vender tilbage til den Tanke, til den Jane, der altsaa er reist ved dette Forslag, og den betegnes jo, gjentager jeg, ved Ordet Statssocialisme. Jeg skal atter, idet jeg forbigaar, at jeg ikke egentlig for mit Bedkommende nærer nogen Sympathi for den, ialfsald sige, at i den Skikkelse, hvori den her foreligger, fremtræder

Statsocialismen for os i sin alleruheldigste Skikkelse. Jeg kan sive til, at dens efter min Mening næst uheldigste Skikkelse er den, som den har antaget i Tydskland, hvor den er bleven benyttet sammen med Tvangsprincipet, men hvor der dog er undgaaet dette, som man her er slaaet ind paa i Regjeringsforslaget. Jeg siger, det er Statssocialisme i sin uheldigste Skikkelse og i den Henseende væsentlig forskjellig fra, hvad der tidligere har foreligget fra Folkethingets Flertals Side, thi Venstres tidligere Forslag om Understøttelseskasser indeholdt i sine væsentligste Bestanddele, at det dels skulde være private og dels kommunale Understøttelseskasser, der indenfor visse bestemte og forholdsvis snævre Grændser nød Tilskud fra Staten; men det Væsentlige var dette, at det var selvstændige Understøttelseskasser, der havde selvstændig Bestyrelse. I Tydskland er i saa Henseende ogsaa det Samme Tilfældet. De forskjellige statsocialistiske Forslag, som der ere komne frem, og som fortjene at kaldes socialistiske derved, at man har knyttet Tvangen til hele Systemet, har ligeledes bygget dels paa den private og dels paa den kommunale Understøttelse til Fordel for de Sygefasser, som bleve legaliserede ved Loven; men her i Regjeringsforslaget er det først og fremmest Staten, der skal have det Hele i sin Haand, det er Centralisationen, det her dreier sig om, en Centralisation, der, som allerede andre Talere have peget paa, først og fremmest vil faae den Virkning, at den kommer til at tvæle den private Virksomhed, den private Offervillighed og Villighed til at hjælpe hinanden. Det, at sparveide Samsundsfølelsen i Landet, anser jeg for at være en langt vigtigere, en langt dybere gaende Opgave end det, om der kan blive udbetalt nogle Millioner mere eller mindre af Statskassen. Det, at Smaaafarsfolk, at de fattige gennem Selvstyrelsen kunne komme til at faae Ansvaret for deres egne nærmeste økonomiske Anliggender, lægger jeg ligeledes den allerstørste Vægt paa, det er Fremtidens Løstfang, det er Betingelsen for, at de ogsaa kunne komme til at bære Ansvaret for og tage Del i Styrelsen i videre gaende Kredse og af hele vort Fædrelands Anliggender. Men det er dette, man ved dette Forslag vil komme til at sløife. Idet Staten tager denne Sag i sin Haand, bliver det ikke en Vej til at ophjælpe Selvstændigheden og Personligheden, men det aabner netop Afgang til at skabe Afhængighedsforhold af den Mængde forskjellige Bestillings- og Embedsmænd, som maatte knyttes til en Anstalt som denne, hvis